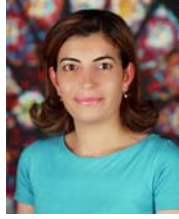

BOŞANMIŞ BİREYLERİN YENİDEN EVLİLİK KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma ARPACI*

Şadan TOKYÜREK**

Öz

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile yapılan araştırmaya Ankara’da yaşayan 106 boşanmış birey alınmıştır. Bireylerin % 52.8’i arkadaşlık döneminden sonra evlenmiştir. Eşinin isteği (% 33.0) ve karşılıklı anlaşarak (% 33.0) boşananlar eşit orandadır. Bireylerin % 51.9’u fikir ve görüş ayrılıkları nedeni ile önceki eşinden boşanmıştır ve % 71.7’si boşanma sırasında bir danışmandan yardım almamıştır. Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerinde cinsiyetin etkili olduğu; “boşanmış bireyler yeniden mutlu olabilirler” ($t = -3.03, p < 0.01$) ve “boşanmış bireylerin evlendikten sonra boşanma kararını daha kolay almaktadırlar” ($t = -2.06, p < 0.05$) ifadelerinde kadınlar ve erkekler arasında farklılık saptanmıştır. “Toplum yeniden evlilikleri pek hoş karşılamaz” ($t = 2.39, p < 0.05$), “çocuk sahibi olan boşanmış bireyler yeniden evliliği düşünmemelidir” ($t = 2.53, p < 0.05$) cinsiyete göre değişmektedir. Yeniden evlendiğinde eski hataları yapmamaya özen göstermede ($F = 3.599, p < 0.05$) ve çocuk sahibi olan boşanmış bireylerin yeniden evliliği düşünmemesinin gerekmesinde ($F = 3.339, p < 0.05$) ilkökul mezunları ve yüksekökul mezunları arasında ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Boşanmış Birey, Yeniden Evlilik, Yeniden Evlilik Konusunda Görüşler.

* Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Aile Ekonomisi Eğitimi Anabilim Dalı.
arpacif@gazi.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Aile Ekonomisi Eğitimi Anabilim Dalı.
sadant@gazi.edu.tr

A STUDY INTO THE VIEWS OF DIVORCED INDIVIDUALS OVER REMARRIAGE

Abstract

One hundred and six divorced individual living in the city of Ankara were included in the study which was carried out to investigate the views of divorced individuals over remarriage. Of the individuals, 52.8% got married after a period of friendship. The number of those who got divorced with the wish of the spouse (33%) and the ones getting divorced with mutual agreement are at the equal rate. 51.9% of the individuals got divorced due to dissidence and 71.7% did not have any consultancy during this period. It was found that gender has an impact on the views of the divorces spouses about remarriage and a significant difference was found between men and women in the expressions of “divorced individuals can become happy again” ($t=-3.03$, $p<0.01$) and “divorced individuals can decide more easily to divorce after they get married again” ($t=-2.06$, $p<0.05$). The items of “Community is not happy with remarriages” ($t=2.39$, $p<0.05$), “the divorced couples with a child should not think marriage again” ($t=2.53$, $p<0.05$) varied depending on gender. A relation was found between the graduates of a primary school and a higher education at the paying attention not to make earlier mistakes once remarried ($F=3.599$, $p<0.05$) and at couples with a child should not think of getting married again ($F=3.339$, $p<0.05$).

Keywords: Divorced Individual, Remarriage, Views over Remarriage

1. Giriş

Uyumlu ve dayanışma içinde olan aileler sağlıklı bir toplumun oluşmasında rol oynar. Bu bakımdan ailede dayanışma önemlidir. Uyum ve dayanışmanın olmadığı ailelerde çözümler başlar ve boşanmalarla sonuçlanabilir. Boşanma; hukuken eşler hayatta iken evlilik ilişkisinin mahkeme kararı ile sonlandırılmasıdır. Diğer deyişle dengeli ve uyumlu ilişki kuramayan evli çiftlerin yasal yollarla evlilik ilişkilerine son vermeleridir (Battal, 2008:21; Yazıcıoğlu ve Kayhan, 2002:290; Bilen, 2004:283) Sosyolojik açıdan boşanma ise kadın ve erkek arasında yasal, duygusal ve cinsel bağlarının bitirilmesi kararını içermektedir (Anonim, 2009:26). Boşanma psikolojik açıdan değerlendirildiğinde ise aile birliğinin bozulması, ailenin bölünmesine ya da bütünü ile dağılmasına yol açan ve bütün aile üyelerini, hatta yakın çevredeki kişileri sarsabilen karmaşık bir olgudur.

Boşanma günümüz toplumlarında sıkça yaşanan toplumsal bir olaydır. Ailenin ve sosyal konuların ihmal edilmesi, günümüzde önemli toplumsal sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunların en önemlilerinden biri boşanmadır. Eurostat tarafından yayınlanan dünya ülkeleri ile ilgili boşanma istatistiklerine göre 1999 yılında Amerika’da boşanma oranı binde 4.2, Japonya’da binde 1.6, Türkiye’de binde 2.1 iken, 2007 yılında ülkemizde binde 1.3 olarak belirlenmiştir (Anonim:29;2009). TÜİK 2010 yılı boşanma istatistiklerine bakıldığında; ülkemizde 2010 yılının III. Döneminde (Temmuz-Ağustos-Eylül) 23 527 çiftin boşandığı görülmekte ve bu dönemde meydana gelen boşanmaların % 40’ının evliliğin ilk 5 yılı içinde, % 23.5’inin ise 16 yıl ve daha fazla süre evli olan çiftlerde olduğu saptanmıştır (TÜİK, 2010). Ancak araştırmalar son 30 yılda dünyada boşanma oranlarında dramatik bir artış olduğunu ortaya koymaktadır. Boşanmaların özellikle gelişmiş ülkelerde fazla olmasının nedenleri olarak bireyselleşme eğilimleri, artan refah, aşırı tüketim, eşlerin ekonomik bağımsızlığı gibi faktörler gösterilmektedir (Anonim, 2009:29). Türkiye’de boşanmalar son 20 yılda artış göstermiştir. Toplumumuzdaki temel değerlerin zaafa uğraması, köylerden kentlere göç, iletişim teknolojilerinin ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, tüketim kültürünün değişmesi, bireysel değerlerin öne çıkması aile içi şiddet ve boşanma olgusunu beraberinde getirmiştir (Anonim, 2009:31).

Boşanma evlilik birliğinin arzu edilmeyen bir biçimde sona ermesidir. Boşanmadan sonra aile bireyleri psikolojik sosyal ve ekonomik açıdan zarar görebilmektedirler. Boşanan eşlerde ekonomik sıkıntı, çevre ve aile baskısı, duygusal sıkıntı, özellikle kadınlarda taciz edilme, çocukların velayeti, ikinci evlilik şansının azalması, ikinci evliliğe uyumda güçlükler, çocuklarda psikolojik rahatsızlıklar ve uyum sorunları gibi bir çok problemlerle karşı karşıya kalılabilmektedir (Yazıcıoğlu ve Kayhan, 2002:293-294). Bu zararları önleyebilecek çözümlerin zamanında bulunup uygulanmaması boşanan çiftlerin yeniden evliliğe bakış açılarını da etkileyebilmektedir. Franklin’in (1990) boşanmanın çocukların iyimserlik ve güven duyguları üzerine uzun dönemli etkileri konulu araştırmasında; ebeveynleri boşanmış gençlerin gelecekteki evliliklerinde eşlerine güvenmedikleri, özellikle genç kızların evlilikle ilgili ciddi kaygılar taşıdıkları saptanmıştır. Tor’un (1993) araştırmasında boşanmış kadınların %31.43’ünün çevrelerindeki insanların bu durumu nasıl karşılayacakları kaygısını taşıdıkları ve %54.55’inin yeniden evlenmeyi düşünmedikleri saptanmıştır. Teachman’ın (2008) ikinci

evliliklerde boşanma riski ve yaşamı yönlendiren kompleks kalıplar konusundaki çalışmada önceki evliliğinden çocuğu olan kadınların ikinci evliliklerinin çoğunlukla bozulduğu, ikinci evlilik öncesi eşi ile birlikte yaşayan ve ikinci eşinden çocuğu olan kadınlarla, eşinin birinci evliliğinden çocuğu olan kadınların çoğunlukla ikinci evliliklerinin bozulma riskinin olmadığı tespit edilmiştir.

Çevrenin boşanmaya karşı bakış açısı kültürlere göre değişmektedir. Kültürel değerler, bireylerin ve toplumun eğitim düzeyi boşanmaya karşı tutumlarda etkilidir. Arıkan'ın (1996) halkın boşanmaya ilişkin tutumları konusundaki çalışmada; eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin, boşanmış bireylerle ilgili tutumlarının daha olumlu olduğu, eğitim düzeyi daha düşük olanların ise boşanma konusunda ön yargılı oldukları; acıma, öfke ve tiksinti duydukları tespit edilmiştir. Kunt'un (2004) yaptığı araştırmada boşanmış ailelerden gelen üniversitede okuyan genç yetişkin kadınların boşanmamış ailelerden gelenlere göre evlilikle ilgili daha olumsuz beklentilere sahip oldukları görülmüştür. Boşanmanın nedenleri, boşanan bireyler üzerindeki psikolojik, sosyolojik ve ekonomik etkileri, boşanmış ailelerden gelen çocukların evlilikle ilgili görüşleri ve tutumları, ikinci evliliklerde boşanma riskleri ile ilgili yapılmış birçok araştırmanın olduğu belirlenmiş, ancak boşanan bireylerin yeniden evlenme konusunda görüş ve davranışlarını belirlemeye yönelik çalışmaların olmadığı görülmüştür. Bu nedenle bu çalışma planlanmış ve uygulanmıştır.

2. Yöntem

Araştırma, boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini Ankara'da yaşayan kurumlarda çalışan toplam 106 boşanmış birey oluşturmaktadır. Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alındıktan sonra araştırmacılar tarafından 1 Şubat–30 Nisan 2006 tarihleri arasında anket formu görüşmeyi kabul eden boşanmış bireylere uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 13.0 (for Windows) paket yazılımından yararlanılarak analiz edilmiştir. Bireylerin demografik özellikleri, bireylerin önceki eşinden boşanma nedenleri, boşanma sırasında bir danışmandan yardım alma, boşandığı eşiyile ilişki durumu ve tekrar evlenmeyi düşünme durumlarına ilişkin verilerin sayı ve yüzdelik değerleri verilmiştir. Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri Likert tipi ifadelerle verilen yanıtlarla ölçülmüştür. İfadelerle verilen yanıtlar “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”,

“katılmıyorum ve “kesinlikle katılmıyorum” olarak 5 kategoride ele alınmıştır. İfadelerin olumlu ya da olumsuz olma durumuna göre 1-5 veya 5-1 puan şeklinde değerlendirilmiştir. Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesinde cinsiyet durumunun etkisi t testi, eğitim durumunun etkisi ise varyans analizi (One-Way ANOVA) ile araştırılmıştır. Değişkenler arasındaki anlamlı farklılık 0.05 ya da 0.001 düzeyinde yorumlanmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarının anlamlı çıktığı durumlarda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe Testi uygulanmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Bireylerin Demografik Özellikleri

Araştırma kapsamına alınan bireylerin % 57.5’i kadın, geriye kalanlar (% 42.5) erkektir. Bireylerin % 44.3’ü 30 yaşında ya da daha genç bireylerdir. Yaklaşık 1/3’ü orta dereceli okul mezunu (% 34.0) olan bireylerin, % 27.4’ü yüksekokul mezunudur. Bireylerin % 69.8’i çalışmaktadır ve çoğunluğu (% 85.9) çocuk sahibidir. Önceki evliliğini görücü usulü ile yapan bireyler % 47.2 oranında olup, % 52.8’i arkadaşlık döneminden sonra evlenmiştir. Önceki evlilik süresi 1 yıldan az olan bireyler % 14.2’dir ve % 46.2’sinin önceki evlilik süresi 1-5 yıldır. Bu sonuçlar genç evliliklerini ve boşanmalarını göstermektedir. Bireylerin % 25.5’i kendi, % 8.5’i aile baskısıyla boşanmıştır. Eşinin isteği (% 33.0) ve karşılıklı anlaşarak (% 33.0) boşanan bireyler eşit orandadır. Bireylerin % 34.9’unun boşanmasının üzerinden 1-5 yıl geçmiştir ve % 17.9’unun boşanmasının üzerinden 11 yıl ya da daha uzun süre geçmiştir.

Tablo 1. Bireylerin demografik özellikleri

n=106

Değişkenler		Sayı (%)	Değişkenler		Sayı (%)
Cinsiyet	Kadın	61 (57.5)	Önceki evliliğin yapılış şekli	Görücü usulü	50 (47.2)
	Erkek	45 (42.5)		Arkadaşlık döneminden sonra	56 (52.8)
Yaş	- 30	47 (44.3)	Önceki evlilik süresi (yıl)	- 1	15 (14.2)
	31 - 35	25 (23.6)		1 - 5	49 (46.2)
	36 +	34 (32.1)		6 - 10	27 (25.4)
				11 +	15 (14.2)

Eğitim Durumu	İlkokul	41 (38.6)	Boşanmanın kimin isteği ile olduğu	Benim	27 (25.5)
	Orta dereceli okul	36 (34.0)		Eşimin	35 (33.0)
	Yüksekokul	29 (27.4)		Aile baskısıyla	9 (8.5)
				Karşılıklı anlaşarak	35 (33.0)
Çalışma durumu	Çalışıyor	74 (69.8)	Boşanmanın üzerinden geçen süre (yıl)	- 1	34 (32.1)
	Çalışmıyor	32 (30.2)		1 - 5	37 (34.9)
Çocuk sahibi olma durumu	Var	91 (85.9)		6 - 10	16 (15.1)
	Yok	15 (14.1)		11 +	19 (17.9)

3.2. Bireylerin Önceki Eşinden Boşanma Nedenleri

Araştırma kapsamına alınan bireylerin önceki eşlerinden boşanma nedenleri incelendiğinde; fikir ve görüş ayrılıklarının (% 51.9) ilk sırada geldiği, bunu anne-baba gibi yakınların müdahalesi (% 34.9), ekonomik nedenler (% 32.1), sosyal çevre farklılığı ve uyumsuzluk (% 25.5) ile fiziksel ve psikolojik şiddet uygulamasının (% 23.6) izlediği görülmektedir. Eşlerde ruhsal sorunların olması (% 14.2), alkol vb. bağımlılık yaratan madde kullanımı (% 12.3), eğitim düzeyi farklılığı (% 10.4), görünüş bozukluğu, sakatlık vb. fiziksel sorunlar (% 8.5) ve kadının ücretli işte çalışması (% 6.6) bireylerin önceki eşinden boşanmasının nedenleri arasındadır. Cinsel uyumsuzluk (% 3.8), yaş farkının fazla olması (% 2.8), din farklılığı (% 1.9) ve milliyet farklılığı (% .9) düşük oranlarda da olsa bireylerin önceki eşinden boşanmalarının nedenleri arasında yer almaktadır ((Tablo 2).

Battal'ın (2008) boşanma sebepleri ile ilgili yapmış olduğu projenin nihai raporuna göre; boşanma davasına taraf olmuş 722 birey üzerinde yürütülen çalışmada boşanmış ya da boşanmakta olan bireylerin boşanma sebepleri arasında cana kast etme gibi yanlış davranış gerçek neden olarak gösterilmiş (% 27.6) olup bu araştırmadaki fiziksel şiddet bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 2. Bireylerin önceki eşinden boşanma nedenleri

n= 106

Bireylerin önceki eşinden boşanma nedenleri	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Fikir ve görüş ayrılıkları	55	51.9	51	48.1
Anne-baba gibi yakınların müdahalesi	37	34.9	69	65.1
Ekonomik nedenler	34	32.1	72	67.9
Sosyal çevre farklılığı ve uyumsuzluk	27	25.5	79	74.5
Eşin başkası ile aldatması	26	24.5	80	75.5
Fiziksel ve psikolojik şiddet uygulaması	25	23.6	81	76.4
Eşlerde ruhsal sorunların olması	15	14.2	91	85.8
Alkol vb. bağımlılık yaratan madde kullanımı	13	12.3	93	87.7
Eğitim düzeyi farklılığı	11	10.4	95	89.6
Görünüş bozukluğu, sakatlık vb. fiziksel sorunlar	9	8.5	97	91.5
Kadının ücretli işte çalışması	7	6.6	99	93.7
Cinsel uyumsuzluk	4	3.8	102	96.2
Yaş farkının fazla olması	3	2.8	103	97.2
Din farklılığı	2	1.9	104	98.1
Milliyet farklılığı	1	0.9	105	99.1

3.3. Bireylerin Boşanma Sırasında Bir Danışmandan Yardım Alma, Boşandığı Eşiyle İlişki Durumu ve Tekrar Evlenmeyi Düşünme Durumları

Tablo 3’de de görüldüğü gibi bireylerin % 71.7’si boşanma sırasında bir danışmandan yardım almamıştır. Boşanma sırasında bireylerin % 13.2’si aile ve arkadaşlarından yardım almıştır, % 10.4’ü psikologdan ve % 4.7’si de eğitimciden yardım almıştır. Bireylerin % 55.7’si boşandığı eşiyle hiç görüşmemektedir. Bireylerin % 55.7’si tekrar evlenmeyi düşünmektedir, % 23.5’i şu anda kararsız olduğunu ve % 20.8’i düşünmediğini ifade etmiştir.

Tablo 3. Bireylerin boşanma sırasında bir danışmandan yardım alma, boşandığı eşiyle ilişki durumu ve tekrar evlenmeyi düşünme durumları

Boşanma sırasında bir danışmandan yardım alma	Sayı	%
Yardım almadım	76	71.7
Aile ve arkadaşlardan yardım aldım	14	13.2
Psikologdan yardım aldım	11	10.4
Eğitimciden yardım aldım	5	4.7
Boşandığı eşiyle ilişki durumu		
Hiç görüşmüyorum	59	55.7
Gerektiğinde görüşürüm	43	40.5
Devamlı görüşüyorum	4	3.8
Tekrar evlenmeyi düşünme durumları		
Düşünüyorum	59	55.7
Kararsızım	25	23.5
Düşünmüyorum	22	20.8
TOPLAM	106	100.0

3.4. Boşanmış Bireylerin Yeniden Evlilik Konusundaki Görüşleri

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri üzerinde cinsiyetin etkisi incelendiğinde; “boşanmış bireyler yeniden mutlu olabilirler” ($t = -3.03, p < 0.01$), “boşanmış bireyler evlendikten sonra boşanma kararını daha kolay almaktadırlar” ($t = -2.06, p < 0.05$) ve “boşanmış bireyler daha önce evlenmemiş kişilerle evlenmelidir” ($t = -4.06, p < 0.01$) ifadelerinde kadınlar ve erkekler arasında önemli farklılık vardır. Boşanmış erkekler, boşanmış kadınlara göre boşanmış bireylerin yeniden mutlu olabileceğini, boşanmış bireylerin evlendikten sonra boşanma kararını daha kolay aldığını ve boşanmış bireylerin daha önce evlenmemiş kişilerle evlenmesi gerektiğini daha çok düşünmektedir. “Yeniden evlenilecek bireyin eğitiminin, mesleğinin ve ekonomik durumunun öncekinden iyi olması önemlidir” ve “yeniden evlilikte bireyler mantık evliliğini aşk evliliğine tercih etmelidir” maddelerinde ise kadınlar (3.06 ve 2.93) erkeklerden (2.64 ve 2.91) daha yüksek ortalama puana sahiptir. Ancak, bu ifadelerde boşanmış kadın ve erkekler arasında farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

“Toplum yeniden evlilikleri pek hoş karşılamaz” ($t= 2.39, p<0.05$), “çocuk sahibi olan boşanmış bireyler yeniden evliliği düşünmemelidir” ($t= 2.53, p<0.05$) ve “yeni den evliliği düşünen bireyler kendilerini güvence altına almak için evlenecekleri kişiden belli bir mal talebinde bulunmalıdırlar” ($t= 4.40, p<0.01$) cinsiyete göre değişiklik göstermektedir. Boşanmış kadınlar boşanmış erkeklere göre toplumun yeniden evlilikleri pek hoş karşılamadığını, çocuk sahibi olan boşanmış bireylerin yeniden evliliği düşünmemesi gerektiğini ve yeniden evliliği düşünen bireylerin kendilerini güvence altına almak için evlenecekleri kişiden belli bir mal talebinde bulunması gerektiğini daha çok düşünmektedirler. Diğer ifadelerde cinsiyetler arasında farklılık bulunmamıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerine cinsiyetin etkisi

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri	Kadın $\bar{X} \pm SD$	Erkek $\bar{X} \pm SD$	t	p
Boşanmış bireyler yeniden mutlu olabilirler	3.27±1.29	4.00±1.08	-3.03	0.003**
Yeni den evlendiğinde eski hataları yapmamaya özen gösterilmelidir	3.80±1.18	4.11±1.00	-1.41	0.161
Boşanmış bireyler toplumdaki eski statülerini korumak için mutlaka evlenmelidir	2.14±1.26	2.33±1.36	-0.72	0.471
Boşanmış bireyler evlendikten sonra boşanma kararını daha kolay almaktadırlar	2.63±1.39	3.22±1.49	-2.06	0.041*
Yeni den evliliklerde çocuğu olmayan kişilerle evlenmek daha iyidir	2.45±1.36	2.91±1.41	-1.66	0.099
Yeni den evlilik öncesi uzman yardımı alınmalıdır	3.29±1.11	3.42±1.27	-0.54	0.586
Boşanmış bireyler daha önce evlenmemiş kişilerle evlenmelidir	1.88±1.12	2.91±1.47	-4.06	0.000**
Yeni den evlilik öncesi bir arkadaşlık ve anlaşma dönemi olmalıdır	3.29±1.52	3.71±1.12	-1.55	0.124
Toplum yeniden evlilikleri pek hoş karşılamaz	2.29±1.33	1.71±1.10	2.39	0.018*
Önceki eşten olan çocuklar yeniden evliliklerde sorun yaratır	2.96±1.30	3.13±1.32	-0.64	0.521
Yeni den evlilikler önceki eşten olan çocukların bir ailede yetişmesi için gereklidir	2.81±1.34	3.20±1.28	-1.46	0.147
Önceki evliliklerin olumsuz izleri yeniden yapılan	3.22±1.23	3.53±1.28	-1.23	0.221

evliliği etkiler				
Boşanmış bireylerin anne baba baskısından ve yönetiminden kurtulması için yeniden evlenmesi gerekir	2.37±1.36	2.46±1.32	-0.33	0.736
Yeniden evlenilecek bireyin eğitiminin, mesleğinin ve ekonomik durumunun öncekinden iyi olması önemlidir	3.06±1.44	2.64±1.40	1.50	0.136
Evli çiftlere evlilikle ilgili kararlarda dışarıdan müdahale edilmemelidir, kendi kararlarını özgürce almalıdırlar	4.24±1.05	4.28±0.99	-0.21	0.832
Boşanmış bireylerin kendileri gibi boşanmış bireylerle evlenmesi evlilikte mutsuzluğa yol açar	2.08±1.15	2.28±1.44	-0.81	0.415
Yeniden evlilikte bireyler mantık evliliğini aşk evliliğine tercih etmelidir	2.93±1.35	2.91±1.48	0.08	0.933
Yeniden evliliği düşünen bireyler ileriki yaşamlarında tek başına kalma korkusu nedeniyle evlenmek isterler	2.57±1.21	2.80±1.37	-0.89	0.373
Yeniden evlilikte bireyler eş seçme aşamasında başkalarının etkisi altında kalmadan bireysel olarak karar verirler	3.49±1.20	3.95±1.08	-2.04	0.044*
Çocuk sahibi olan boşanmış bireyler yeniden evliliği düşünmemelidir	2.19±1.31	1.62±0.88	2.53	0.013*
Yeniden evliliği düşünen bireyler kendilerini güvence altına almak için evlenecekleri kişiden belli bir mal talebinde bulunmalıdırlar	2.57±1.45	1.46±0.99	4.40	0.000**
İkinci kez evlenen bireyler ilk eşleri ile sonraki eşlerini kıyaslamamalıdırlar	4.13±1.17	4.15±1.16	-0.10	0.916
Boşanmış bireyler yeniden evlilikte yaş farkını önemsememelidirler	2.72±1.30	3.11±1.61	-1.37	0.172

**p<0.01

*p<0.05

Sd = 104

Kadın_{N=61}

Erkek_{N=45}

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri üzerinde eğitim durumunun etkisi incelendiğinde; “yeniden evlendiğinde eski hataları yapmamaya özen gösterilmelidir” (F=3.599, p<0.05), “yeniden evliliği düşünen bireyler ileriki yaşamlarında tek başına kalma

korkusu nedeniyle evlenmek isterler” ($F=3.714$, $p<0.05$) ve “çocuk sahibi olan boşanmış bireyler yeniden evliliği düşünmemelidir” ($F=3.339$, $p<0.05$) ifadelerinde boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri eğitim durumu ile ilişkilidir. Yeniden evlenildiğinde eski hataları yapmamaya özen göstermede, yeniden evliliği düşünen bireylerin ileriki yaşamlarında tek başına kalma korkusu nedeniyle evlenmek istemesinde ve çocuk sahibi olan boşanmış bireylerin yeniden evliliği düşünmemesinin gerekmesinde ilkökul mezunları ve yüksek okul mezunları arasında ilişki saptanmıştır. “Yeniden evliliklerde çocuğu olmayan kişilerle evlenmek daha iyidir” ($F=5.018$, $p<0.01$) eğitim durumu ile ilişkilidir. Yeniden evliliklerde çocuğu olmayan kişilerle evlenmenin daha iyi olmasında hem ilkökul mezunları ile orta dereceli okul mezunları, hem de orta dereceli okul mezunları ile yüksek okul mezunları arasında ilişki vardır. “Önceki eşten olan çocuklar yeniden evliliklerde sorun yaratır” ($F=3.124$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlıdır, ancak eğitim grupları arasında farklılık bulunmamıştır. “Boşanmış bireylerin kendileri gibi boşanmış bireylerle evlenmesi evlilikte mutsuzluğa yol açar” ($F=.414$, $p<0.05$) ifadesi ile eğitim durumu arasında ilişki olduğu, bu ilişkinin hem ilkökul mezunları ile yüksek okul mezunları, hem de orta dereceli okul mezunları ile yüksek okul mezunları arasında olduğu görülmektedir. Diğer ifadelerde ilişki saptanmamıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerine eğitim durumunun etkisi

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	p	Scheffe
Boşanmış bireyler yeniden mutlu olabilirler	7.825	3.912	2.552	0.083	
Yeniden evlenildiğinde eski hataları yapmamaya özen gösterilmelidir	8.527	4.263	3.599	0.031*	1-3
Boşanmış bireyler toplumdaki eski statülerini korumak için mutlaka evlenmelidir	5.572	2.786	1.659	0.195	
Boşanmış bireyler evlendikten sonra boşanma kararını daha kolay almaktadırlar	4.817	2.408	1.139	0.324	
Yeniden evliliklerde çocuğu olmayan kişilerle evlenmek daha iyidir	18.118	9.059	5.018	0.008**	1-2, 2-3
Yeniden evlilik öncesi uzman yardımı	0.934	0.467	0.331	0.719	

alınmalıdır					
Boşanmış bireyler daha önce evlenmemiş kişilerle evlenmelidir	8.660	4.330	2.342	0.101	
Yeniden evlilik öncesi bir arkadaşlık ve anlaşma dönemi olmalıdır	8.447	4.224	2.290	0.106	
Toplum yeniden evlilikleri pek hoş karşılamaz	4.660	2.330	1.462	0.236	
Önceki eşten olan çocuklar yeniden evliliklerde sorun yaratır	10.286	5.143	3.124	0.048*	
Yeniden evlilikler önceki eşten olan çocukların bir ailede yetişmesi için gereklidir	9.395	4.697	2.740	0.069	
Önceki evliliklerin olumsuz izleri yeniden yapılan evliliği etkiler	8.009	4.005	2.605	0.079	
Boşanmış bireylerin anne baba baskısından ve yönetiminden kurtulması için yeniden evlenmesi gerekir	8.270	4.135	2.347	0.101	
Yeniden evlenilecek bireyin eğitiminin, mesleğinin ve ekonomik durumunun öncekinden iyi olması önemlidir	0.915	0.458	0.218	0.804	
Evli çiftlere evlilikle ilgili kararlarda dışarıdan müdahale edilmemelidir, kendi kararlarını özgürce almalıdırlar	5.831	2.916	2.866	0.061	
Boşanmış bireylerin kendileri gibi boşanmış bireylerle evlenmesi evlilikte mutsuzluğa yol açar	13.652	6.826	4.414	0.014*	1-3, 2-3
Yeniden evlilikte bireyler mantık evliliğini aşk evliliğine tercih etmelidir	1.898	0.949	0.476	0.623	
Yeniden evliliği düşünen bireyler ileriki yaşamlarında tek başına kalma korkusu nedeniyle evlenmek isterler	11.667	5.833	3.714	0.028*	1-3
Yeniden evlilikte bireyler eş seçme	0.534	0.267	0.191	0.827	

aşamasında başkalarının etkisi altında kalmadan bireysel olarak karar verirler					
Çocuk sahibi olan boşanmış bireyler yeniden evliliği düşünmemelidir	8.936	4.468	3.339	0.039*	1-3
Yeniden evliliği düşünen bireyler kendilerini güvence altına almak için evlenecekleri kişiden belli bir mal talebinde bulunmalıdırlar	3.172	1.586	0.822	0.442	
İkinci kez evlenen bireyler ilk eşleri ile sonraki eşlerini kıyaslamamalıdırlar	0.656	0.328	0.237	0.789	
Boşanmış bireyler yeniden evlilikte yaş farkını önemsememelidirler	5.498	2.749	1.316	0.273	

*p<0.05

Sd = 2

1: İlkokul

2: Orta dereceli okul

3:Yüksekokul

4. Sonuç ve Öneriler

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; boşanmış bireylerin yarıdan biraz fazlası kadındır, % 44.3'ü 30 yaşında ya da daha genç bireylerdir. Yaklaşık 1/3'ü orta dereceli okul mezunu olan bireylerin, yarıdan biraz fazlası önceki evliliğini arkadaşlık döneminden sonra yapmıştır. Araştırma sonuçları genç evliliklerini ve boşanmalarını göstermektedir. Eşinin isteği ve karşılıklı anlaşarak boşanan bireyler eşit orandadır. Bireylerin önceki eşlerinden boşanma nedenlerinin başında fikir ve görüş ayrılıklarının geldiği, bunu anne-baba gibi yakınların müdahalesi, ekonomik nedenler, sosyal çevre farklılığı ve uyumsuzluk ile fiziksel ve psikolojik şiddet uygulamasının izlediği görülmektedir. Bireylerin çoğunluğu boşanma sırasında bir danışmandan yardım almamıştır ve çok azı boşandığı eşi ile görüşmektedir.

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşleri üzerinde cinsiyetin etkisi incelendiğinde; kadınlar ve erkekler arasında farklılık olduğu saptanmıştır. Boşanmış erkekler, boşanmış kadınlara göre boşanmış bireylerin yeniden mutlu olabileceğini, boşanmış bireylerin evlendikten sonra boşanma kararını daha kolay aldığını ve boşanmış bireylerin daha önce evlenmemiş kişilerle evlenmesi gerektiğini daha çok düşünmektedir. Boşanmış kadınlar ise boşanmış erkeklere göre toplumun yeniden evlilikleri pek hoş karşılamadığını, çocuk sahibi olan boşanmış bireylerin yeniden evliliği düşünmemesi gerektiğini ve yeniden

evliliği düşünen bireylerin kendilerini güvence altına almak için evlenecekleri kişiden belli bir mal talebinde bulunması gerektiğini daha çok düşünmektedirler.

Boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusundaki görüşlerinin eğitim durumu ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Yeniden evlenildiğinde eski hataları yapmamaya özen göstermede, yeniden evliliği düşünen bireylerin ileriki yaşamlarında tek başına kalma korkusu nedeniyle evlenmek istemesinde ve çocuk sahibi olan boşanmış bireylerin yeniden evliliği düşünmemesinin gerekmesinde ilkökul mezunları ve yüksekokul mezunları arasında ilişki saptanmıştır. Yeniden evliliklerde çocuğu olmayan kişilerle evlenmenin daha iyi olmasında hem ilkökul mezunları ile orta dereceli okul mezunları, hem de orta dereceli okul mezunları ile yüksekokul mezunları arasında ilişki vardır. Boşanmış bireylerin kendileri gibi boşanmış bireylerle evlenmesinin evlilikte mutsuzluğa yol açması ile eğitim durumu arasında ilişki olduğu, bu ilişkinin hem ilkökul mezunları ile yüksekokul mezunları, hem de orta dereceli okul mezunları ile yüksekokul mezunları arasında olduğu bulunmuştur.

Elde edilen bu sonuçlara göre boşanmış bireylerin yeniden evlilik konusunda teşvik edilmesi gerekmektedir. Burada ailelerin, yakın çevrenin ve toplumun teşviki oldukça önemlidir. Aile toplumun temelidir ve Türk aile yapısı kendine özgüdür. Bu yapının korunabilmesi için her türlü çaba harcanmalı, bireyler yeniden evliliğe teşvik edilmelidir. Bireylere evlilik ve aile yaşamı konusunda örgün ve yaygın eğitim kurumlarında eğitim verilmelidir. Yazılı ve sözlü medya bu eğitimde oldukça önemli bir görevi yerine getirebilir. Devlet yeniden evlilik konusunda teşvik edici olmalı, evlilik ve aile yaşamını teşvik edici önlemler almalıdır.

Kaynaklar

- ARIKAN, Çiğdem (1996), Halkın Boşanmaya Karşı Tutumları Araştırması, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Yayın No:96, Ankara.
- ANONİM, (2009), Boşanma Nedenleri Araştırması, T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Avşaroğlu Matbaası, Ankara.
- BATTAL, Ahmet (2008), Boşanma Sebepleri-Bilimsel Araştırma Projesi, T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Eflatun Matbaacılık, İstanbul.
- BİLEN, Mürüvvet (2004), Sağlıklı İnsan İlişkileri, Anı Yayıncılık, Ankara.

- FRANKLIN, K.M., R. Janoff-Bulman ve J.E. Roberts (1990), Long-Term Impact of Parental Divorce On Optimism and Trust. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59:(4); 743-755.
- KUNT, Kılınç (2004), Ailedeki Boşanmanın ve Boşanmamış/Ayrılmamış Ebeveynler Arasındaki Çatışmanın Genç Türk Kadınlarının Karşı Cinsle İlişkileri Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- TEACHMAN, Jay (2008), Complex Life Course Patterns and the Risk of Divorce in Second Marriages. *Journal of Marriage and Family*. 70:(2);294-305.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), (2011), Haber Bülteni, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2010 Yılı III. Dönem, Sayı:227.
- TOR, Hacer (1998), Boşanma ve Boşanmış Kadınların Psiko-Sosyal ve Ekonomik Durumları Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi. İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 220S.
- YAZICIOĞLU, Y ve Ü. Kayhan (2002), Aile Yapısı ve İlişkiler, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No: 1363/730, Eskişehir.